

TÜM YÖNLERİYLE EDİTÖRLÜK

*YENİ BAŞLAYANLAR VE KENDİNİ
GELİŞTİRMEK İSTEYENLER İÇİN*

Sibel ATAM

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŖ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanhđı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-537-9	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Tüm Yönleriyle Editörlük	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Süleyman Hilmi ATAM	Vadi Matbaacılık
Yazar	Bisac Code
Sibel ATAM	EDU000000
ORCID iD: 0009-0004-4447-3501	DOI
Yayın Koordinatörü	10.37609/akya.3221
Yasin DİLMEN	

Kütüphane Kimlik Kartı
Atam, Sibel.

Tüm Yönleriyle Editörlük / Sibel Atam; ed. Süleyman Hilmi Atam.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
239 s. : resim, şekil, tablo. ; 160x235 mm.
Kaynakça ve Ekler var.
ISBN 9786253995379

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi AŖ

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

TEŞEKKÜR

Bu kitabı yazmama vesile olan ve her ihtiyacım olduğunda beni yreklendiren, kaynak bulmamda yardımcı olan sevgili editör dostum Yasemin M. Moore'a,

Kitabın uzun yazım sürecinde hep yanımda olan ve motivasyonumu her kaybedişimde elini uzatıp beni yerden kaldıran sevgili eşim Süleyman Hilmi Atam'a teşekkür ederim.

TAKDİM

Elinizde tuttuğunuz bu çok kıymetli kitap, sadece editörlük değil, “yazı” işindeki mesleki alanlarda dilin kullanımına dair bir şölen sunuyor bize. Şahsen işime dair her türlü yetkinlik artırıcı kaynakları edinmeye çalışırım. Metin içerikli olarak roman yazarlığı, gazetecilik, tiyatro oyunu, dizi film, uzun metrajlı film, belgesel, reklam senaryosu gibi alanlarda kalem tutuyorum. Daha çok sinopsis, tretman ve senaryo çalışmalarında editöre ihtiyaç duymazdım. Çünkü bu metinler halka açık metinler değil diye düşünürdüm. Ama artık film hikâyesini bir yapım şirketine, ortak yapımcıya, yönetmene veya oyuncuya beğendirip o hayali satabilmek için iyi bir editörün kontrol listesinden geçmesi gerektiğine inanıyorum. Örneğin son çektiğim sinema filmi “Yırtıcı”nın senaryosunu bitirdiğimde bir senaryo editörüyle çalıştım. Sonrasında yaklaşık yirmi kişiye daha okuttum. Peki, sebebi nedir? Elbette işi doğru ve mükemmel çıkarabilmektir. Bu kadar. Editör yanlış bilindiği üzere kaba tabirle sadece nokta virgül düzelten değil, gerektiği yerde ana kurguya bile yön vermeyi başaran kişidir. Bazen yazınızla çok iyi anlattığınızı düşünebilirsiniz ama yazdığınız şey kafa karıştırmaktan öteye gitmemiştir.

Yurt dışında bazı film kurgu şirketleri, işin yönetmenlerini filmin montajına kabul etmez. Koskoca yönetmen nasıl olur da kurguya giremez! Neden biliyor musunuz? Bunun en önemli sebebi “kör” olmaktır. Yani yaptığınız işe karşı artık yabancılaşmamak, işin içerisinde boğulup kalmak, hataları görememek, şahsi meseleleri işe katmak gibi sebepler çok iyi sonuçlanabilecek bir işinizi bile alaşağı edebilir. Onu artık kurgu editörüne teslim edip çıkan sonucu birlikte yönetmek en doğrusu olabiliyor.

Kısacası ne olursa olsun, ne yazarsanız yazın bir metni hayata geçirmek için sağlam bir takıma ihtiyacınız var. Bunlardan en önemlisi şüphesiz “editör”dür. Editörleri roman yazdığım da her aşamaya dahil etmeye çalışırım. Yazmadan önce fikir halinde, yazarken ve bittiğinde... Böylelikle basit tashihler dışında kurguya dair yorumları varsa mutlaka değerlendiririm. Çünkü editör de bir okurdur, hem de ilk okurunuz!

Bu eser “yazı” ile uğraşan herkesin başucu kitabı olmalı. Sibel Atam’ın da dediği gibi; “Tüm Yönleriyle Editörlük”. Okuyup rafa kaldıracığımız bir kaynak değil. Üstelik bu kaynağı edinmeniz için editör olmanıza da gerek yok. Hangi işin yazarı olursanız olun, materyallerinizi “paylaşma” üslubuna dikkat etmeniz gerekir. Edebiyat alanında yetkin olan ya da kıyısında gezinen biri olarak editörün

dilinden anlamanız ve onunla aynı dilden konuşmanız gerekmektedir. Bu hem profesyonelliğinizi hem de işinize olan saygınızı ortaya koyar. Siz olabildiğince özensiz bir metin gönderirseniz, editörün vasıflarından tam anlamıyla faydalanamamış olursunuz. Neden mi? Çünkü ülkemizde genellikle editöre ulaşan metinlerin hep bir aciliyeti olur. Ve editör tashihlerinizle uğraşmaktan konu bütünlüğü ve içerik uyumuna geçmeye vakit bulamaz. Siz ne kadar “temiz” bir metin gönderirseniz, o kadar ilgi görürsünüz. Aslında matematik kavramı şüphesiz metinler için de geçerlidir. Yazdıklarınızın sağlamasını/doğrulamasını elbette siz yapabilirsiniz ama unutmayın sizden sonra en önemli rolü editör üstlenecektir.

Editör ise her zaman öncelikle yazarın “çekirdek”te ne anlatmak istediğini kavrayabilmeli. Yani analizini doğru yapabilmeli. Böylelikle yazarın her katmanını algılayabilir ve onun da önüne geçerek hayali dünyasına kolaylıkla yön verebilir.

Adım adım, başarıya ulaşmanız dileğiyle...

Sezgin IRMAK

Yazar - Senarist

39 yıllık gazetecilik hayatım hep muhabirlikle geçti. Hep yazdım çizdim. 12 kitap yazdım ama hiç editörlük yapamadım. Her yazar-çizerim diyen editörlük yapamaz. Bu nedenle elinizdeki kitabı hararetle okumanızı tavsiye ederim. Editörlüğü her yönüyle inceleyen bu eser, Türkiye’de bu alandaki önemli bir eksikliği gidermektedir. Hatta sadece editörler için değil, yazarlar için de bir kılavuz kitap olma özelliğini taşımaktadır. Editörlüğün türlerine göre ele alınıp incelenmesi, metin türlerinin detaylı bir şekilde işlenmesi editörlere ve editör adaylarına faydalı olduğu kadar yazarlara da editörlerin kendilerinden neler bekleyeceği noktasında hayli faydalı ve değerli bilgilerle doludur.

Mesleklerine editör olarak devam etmek isteyen basın yayın ve gazetecilik, radyo televizyon ve sinema bölümlerinde okuyan öğrenciler için de tam bir kılavuz kitap olma özelliği taşıyor.

Türkiye’de daha önce bu alanda bir eser üretilmemiştir. Bu nedenle alanında bir ilk olma özelliğini taşıyan bu kitabın hak ettiği değeri göreceğine olan inancım tam.

Erdal GÜVEN

Gazeteci-Yazar

ÖN SÖZ

Ülkemizde hak ettiği değeri yeni yeni kazanmaya başlayan ancak pek çok açıdan, kendi içinde bilinmezlikler barındırmaya devam eden editörlük mesleği ile ilgili böylesine detaylar barındıran bir kaynağın eksikliğini fark edilmesinin, meslek adına önemli bir adım olduğu gerçektir. Bu kaynağın önemi Sayın SİBEL ATAM'ın kalemi, detaylı anlatımı, mesleki gözlemleri, üslubu ve emeği ile daha da artmıştır.

Editörlüğü inceleyen bu kaynak, ister edebiyat alanında, uzmanlaşma yolunda ilerleyen bir kişi olun, isterseniz edebiyatın yollarında amatörce dolanan bir edebiyat aşığı okur olun, size samimi üslubuyla bir yol gösterici olacaktır. Bu kitapta bulacağınız bilgiler ve açıklamalarla umuyorum ki editörlük mesleğini ve mesleğin icra edilmesini daha yakından tanıyacak belki de bu mesleğin içine aldığı yelpazenin genişliğine ve bu genişliği tanımlamak için verilen önem ve emeğe şaşıracaksınız.

Mesleğimiz adına bu adımı atan değerli yazar, çevirmen ve editör SİBEL ATAM'a bir çevirmen ve editör olarak ama en çok da bir edebiyat aşığı okur olarak teşekkür ederim.

Umarım bu kitap, bu meslek için ilk adımlardan biri olur.

Yasemin M. MOORE

SUNUŞ

Ülkemizde bir meslek dalı olarak görülmeye yeni başlanan editörlüğün şimdiye kadar bir okulu yoktu, yayıncılık sektöründe genellikle usta-çırak ilişkisine veya genel yayın yönetmeninin yönlendirmesiyle kendi kendine öğrenmeye dayalı bir işti. Bu böyle geldi ama umarım böyle gitmez. Bu kitabın yazılma amacı da özetle budur.

Adları pek anılmasa da üstlendikleri rol neredeyse toplum tarafından hiç bilinmese de editörler aslında bu sektörde yazar, çevirmen, yayınevi ve okur arasında duran görünmez kahramanlardır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte medyada da kendine yer bulan editörlük yavaş yavaş popüler ve itibarlı bir unvana dönüşmüştür. O popülerlik ve beraberinde getirdiği itibar kitap editörlüğünü de etkilemiş, birçok yayınevinde *editörlük* unvanını taşıyan birimler ortaya çıkmıştır. Belirli bir görev tanımı olmadan birçok işin sorumluluğunu yüklenen editörlük, ülkemizde hâlâ yeterince kurumsallaşabilmiş değildir. Tüm sektörlerde süregelen kurumsallaşma çalışmalarında ilk sorulan soru genellikle batıda bu işlerin nasıl yürüdüğü üzerine yoğunlaşmaktadır. Batıda yayıncılığın endüstriyel bir sektör hâline geldiğini ve belirgin bir iş bölümünün yapıldığını görmek mümkündür.

Ülkemiz de dâhil olmak üzere tüm dünyayı etkisi altına alan sosyoekonomik koşullar, yayıncılık sektörünü de epey hırpalamıştır ve hırpalamaya devam etmektedir. Günümüzde gittikçe hızlanan, sertleşen ve rekabetin yüksek seviyelere ulaştığı bir ticaret ortamının söz konusu olması, yayıncılık sektörünün ağırlıklı olarak işin ticari boyutuna odaklanmasına sebep olmaktadır. Bu kaçınılmaz ve beklenen bir sonuçtur. Ayakta kalabilmenin tek yolu olması sebebiyle iyi yayıncılık; esasen doğru yatırım kararları almaya dayalı, kâr etmesi gereken serbest bir teşebbüstür. Sonuç itibarıyla yapılan yatırımın karşılığının alınması, masrafların çıkarılması, alınan işgücünün bedelinin ödenmesi ancak bu şekilde mümkün olabilir. Bir yayınevini ticari amaç gütmemesinden dolayı eleştirmek ne kadar yanlışsa, sadece belli bir ideoloji çerçevesinde faaliyet göstermek isteyen ve hiçbir satış kaygısı taşımayan bir yayınevini eleştirmek de o kadar yanlıştır. İlki yayın hayatına devam edebilmek için maddi kaynağa ihtiyaç duyarken ikincisinin aynı kaynağa ihtiyacı olmadığını düşünmek de büyük yanlıştır. Nihayetinde ilki ihtiyaç duyduğu maddi kaynağı satıştan elde ederken ikincisi daha mütevazı satış rakamlarının yanı sıra başka kaynaklara da sahip olduğu için yayın hayatına devam edebilmektedir. Ancak şunu kabul etmek gerekir ki bir yayınevinde

ticari amaçlarla ideolojik amaçlar belli bir dengede olmazsa yayıncılık faaliyeti kısa sürede durma noktasına gelecektir. İyi –ve başarılı– bir yayıncılık faaliyeti, bünyesinde iyi –ve başarılı– bir editörlük hizmeti sunmak zorundadır.

Bir diğer deyişle, başarılı bir yayıncılığın sırrı, bünyesinde barındırdığı editörlük kabiliyetindedir. İşte bu sebeple bu eser editörlük yolunda ilerlemek isteyenlere kılavuzluk etmesi düşüncesiyle TDK'nın sözlüğü, yazım ve imla kılavuzu esas alınarak yazılmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. Editörlük Nedir?	1
2. Editörlüğün Kısa Tarihi	3
3. Türkiye’de Ve Dünyada Editörlük	5
KISIM 1	
EDİTÖRLÜK TÜRLERİ	13
1. Geliştirici Editörlük	21
2. Yapısal Editörlük	22
2.1. Sayfa Tasarımı	22
2.2. Başlıklar	24
2.3. Dipnotlar ve Sonnotlar	25
2.4. İç Göndermeler	25
2.5. Ekler ve Tablolar	25
2.6. Çizimler ve Resimler	25
2.7. Tipografi	26
3. İçerik (Metin) Editörlüğü	28
3.1. Metin Türleri	31
3.1.1. Edebî Metinler:	32
3.1.2. Öğretici Metinler:	44
4. İnternet İçeriği Editörlüğü	67
4.1. İçerik Editörünün Sorumlulukları	68
4.2. İçeriğin Konusunu Belirlemek	68
4.3. Anahtar Kelimeler	69
4.4. SEO	70
4.5. Başlık (Title)	70
4.6. Meta Açıklaması	71
4.7. Etiket (Tag)	71
4.8. Brief	72
4.9. İçeriğin Önemi	73
4.10. Başarının İpuçları	73

KISIM 2

ÇALIŞMA ALANLARI

1. YAYINEVLERİ	79
1.1. Kitap Editörlüğü	79
1.1.1. Taslak Metin	82
1.1.2. Metnin Analizi	83
1.1.3. Yazım Teknikleri	83
1.1.4. İçyapı Özellikleri	90
1.1.5. Düzeltmen Yazar	97
1.1.6. Ön Düzeltme	99
1.1.7. Dizgiye (Mizanpaja) Hazırlık	99
1.1.8. Çeviri Editörlüğü	105
1.2. Akademik Metin Editörlüğü	107
1.2.1. Akademik Derleme Kitap Editörlüğü	108
1.3. Çocuk Kitapları Editörlüğü	109
1.4. Dergi Yayıncılığı	113
1.4.1. Edebî Dergiler	114
1.4.2. Akademik (Bilimsel) Dergiler	115
1.4.2.1. Tıbbi Dergiler	120
2. Editörlük Firmaları	133
3. Medya	134
4. Sinema	136
4.1. Film Editörü veya Video Editörü:	136
4.2. Senaryo Editörü:	136
4.3. Senaryo Doktoru:	137

KISIM 3

EDİTÖRLÜKLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. Tashih (Düzelti) ve Redaksiyon Nedir?	145
2. Tashih ve Redaksiyon Arasındaki Farklar	145
3. Yapısal Akıcılık	147
4. Konu Bütünlüğü ve İçerik Uyumu	148
5. Dil bilgisi ve Düşünce Uyumu	148

5.1. Dil Bilgisi Kuralları.....	149
6. Uygun Kelime Seçimi	161
7. Kaynak Uyumu.....	162
7.1. Kaynak Yazımı	162

KISIM 4

YAZIM VE İMLA KURALLARI

KISIM 5

ANLATIM BOZUKLUKLARI

KISIM 6

DÜZELTİ KURALLARI

1. Düzelti İşaretleri.....	203
----------------------------	-----

KISIM 7

TELİF HAKLARI

1. İZNE TABİ OLMA ŞARTLARI	213
----------------------------------	-----

EKLER	217
--------------------	------------

SON SÖZ	221
----------------------	------------

KAYNAKLAR.....	223
-----------------------	------------

KAYNAKLAR

- Azım, Mehmet. *Çocuk Yayınları ve Çocuk Edebiyatı Yayınları Editörlüğü*, (2020), Talas Yayınları, İstanbul.
- Bayraktar, Prof. Dr. Nesrin, *Dil Bilimi*, (2018), Nobel Yayınları, Ankara.
- Bıçakçı, Hakan, *Uydurmanın İncelikleri*, (2017), Hep Kitap, İstanbul.
- Bolat, Salih, *Öykü Yazma Teknikleri*, (2018), Varlık Yayınları, İstanbul.
- Brande, Dorothea, *Yazar Olmak*, (2019), Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul.
- Butcher, Judith; Drake, Caroline; Leach, Maureen, *Butcher's Copy-Editing*, (2006), Cambridge University Press, İngiltere.
- Çeker, Alper, *Edebî Teknikler ve 72 Yaratıcı Yazarlık Deneyi*, (2018), Altıkkırkbeş Yayınları, İstanbul.
- Dalgaldere, Dr. Sertaç, *Online İçerik Yazarlığı*, (2019), İskenderiye Kitap, İstanbul.
- Dunham, Steve, *The Editor's Companion*, (2014), Writer's Digest Books, OH, USA
- Egri, Lajos, *Piyas Yazma Sanatı*, İleri Kitabevi
- Ergin, Prof. Dr. Muharrem, *Üniversiteler İçin Türk Dili*, (1999), Tavashı Matbaacılık, İstanbul.
- Gedizli, Dr. Mehmet, *Yazabilmek*, (2019), Değişim Kitap, İstanbul.
- Ginna, Peter, *Editör Ne İş Yapar?*, (2020), çev: Berna Akkıyal, Delidolu Yayınları, Ankara.
- Gourevitch, Philip, *Yazarın Odası 1*, çev. Öznur Ayman, (2009), Timaş Yayınları, İstanbul.
- . ___ *Yazarın Odası 2*, çev. Mehmet Emin Baş, (2017), Timaş Yayınları, İstanbul.
- Gülekon Ayla, *Yayın Kurulları ve İşlevleri*, İçinde: Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık, (2006), TÜBİTAK Matbaası, Ankara, 55-57
- Gülsoy, Murat, *Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık*, (2005), Can Yayınları, İstanbul.
- Hepçilingirler, Feyza, *Türkçe "Off"*, (2019), Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul.
- Kundera, Milan, *Roman Sanatı*, (1989), Afa Yayıncılık, İstanbul.
- Kutsal Gökçe Yeşim, *Editörün Katkı ve Sorumlulukları*, İçinde: Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık, (2006), 67-72
- Le Guin, K. Ursula, *Dümeni Yaratıcılığa Kırmak*, (2017), çev. Damla Göl, Hep Kitap, İstanbul.
- . ___ *Sözcüklerdir Bütün Derdim*, (2018), çev: Damla Göl, Hep Kitap, İstanbul.
- Montagnes, Ian, *Editing and Publication*, (1991), The International Rice Research Institute, Kanada.
- Moran, Berna, *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, (1974), Cem Yayınevi, İstanbul.
- Pressfield, Steven, *Yaratma Savaşı*, (2014), çev: Erdem İlgi Akter, Okuyan Us Yayınevi, İstanbul.
- Snyder, Blake, *O Kediye Kurtar*, (2018), çev. Erdem Avşar, Hep Kitap, İstanbul.
- Timuralp, Prof.Dr.Bilgin, *Sağlık Bilimlerinde Yazar-Hakem-Editör, Notlar ve Örnekler*, (2017), Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Tobias, B. Roland, *Roman Yazma Sanatı*, (1996), Say Yayınları, İstanbul.
- Yakıcı, Dr. Ali; Yücel, Mustafa; Doğan, Dr. Mehmet, Yelok, Dr. V. Savaş, *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Yargı Yayınevi.
- Yücel, Tahsin, *Yazın ve Yaşam*, (1982), Yol Yayınları, İstanbul.
- Zinsser, William, *İyi Yazmak Üzerine*, (2019), Altıkkırkbeş Yayınları, İstanbul.

Dergiler

- Balta Dergi*, S. 4, (Haziran 2019), İstanbul.
Kül Eleştiri, S. 2, (Nisan-Mayıs 2005), Ankara.
Notos Öykü, S. 27, (Nisan-Mayıs 2011), İstanbul.
Notos, S. 88, (Eylül-Ekim 2021), İstanbul.
Notos, S. 89, (Kasım-Aralık 2021), İstanbul.
Notos, S. 93, (Eylül-Ekim 2022), İstanbul.
Şiraze, S. 03, (Ocak-Şubat 2021), İstanbul.
Virgül, S. 72, (Nisan 2004), İstanbul.
Virgül, S. 73, (Mayıs 2004), İstanbul.
Virgül, S. 74, /Haziran 2004), İstanbul.

Faydalanılan İnternet Siteleri

- <https://books.google.com.tr/books?id=j-pwDwAAQBAJ&pg=PA2&lpg=PA2&dq=Edit%C3%B6r%C3%BCk+elbette+zor+zanaat+G%C3%BCm%C3%BC%C5%9F+S&source=bl&ots=3IlQYgDxqD&sig=ACfU3U1UO1LYzF5DJ7oA2EYZBHgAoSb-C7w&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwid1Kmv37LhAhWb6aYKHZkoC7YQ6AEwAnoEAgQAQ#v=onepage&q=Edit%C3%B6r%C3%BCk%20elbette%20zor%20zanaat%20G%C3%BCm%C3%BC%C5%9F%20S&f=false>
<https://dosyalar.trakya.edu.tr/editorelkitabi/docs/editor>
<http://www.edebiyathaber.net/editorluk-ne-degildir-ii-feridun-ancac/>
<https://www.facebook.com/notes/ileti%C5%9Fim-yay%C4%B1nlar%C4%B1/edit%C3%B6r-kimdir-eserleri-nelerdir-tanil-bora/109586049073709/>
<https://medium.com/@murselsezen/kitap-edit%C3%B6r%C3%BC-ne-i%C5%9F-yapar-5cb1cc35b043>
<https://meslegimizyayincilik.com/tanimlar/editor/>
<http://cevbir.org.tr/yazi-yorum/ceviri-uzerine/redaktor-editor-ne-is-yapar>
<http://www.edebiyathaber.net/cevirmen-vs-editor-cemile-ozyakan-demirci/?fbclid=IwAR1uAzryvb-Zv17ilU5xDFiOfnGJp6a2960TYggvD8zP9-FIGIYrMFiq0mU>
https://www.j-humansciences.com/pluginfile.php/182/mod_glossary/attachment/18/page67-72.pdf
<http://tdk.gov.tr/category/icerik/yazim-kurallari/>
<https://akademi.icerikbulutu.com/blog/icerik-turlerine-gore-brief-ornekleri/>
<https://akademi.icerikbulutu.com/blog/icerik-editoru-nedir/>
<https://sinematek.org>
<https://telifhaklari.gov.tr/Telif-Hakki-Nedir>
https://telifhaklari.gov.tr/resources/uploads/2014/11/19/2014_11_19_741448.pdf
<https://telifhaklari.gov.tr/Telif-Hakki-İhlali-Hâlinde-Ne-Yapilabilir>
<http://iaaoj.org/adaymakale-kontrol.pdf>
<https://isnadsistemi.org/guide/isnad1/akademik-yazim/akademik-yazimda-uyulmasi-gerekli-etik-akademik-ve-sekilsel-ilkeler/kisaltmalar-tablosu/>
<https://www.turkedebiyati.org>
<https://dergipark.org.tr>